

POSTANOWIENIE

Dnia 27 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania W. S.

przeciwko Zakładowi Emerytalno-Rentowemu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
i Administracji w Warszawie

o wysokość emerytury i renty inwalidzkiej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 27 listopada 2024 r.,

w związku ze skargą kasacyjną ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego

w Szczecinie z dnia 30 grudnia 2022 r., sygn. akt III AUa 108/22,

**uchyla zaskarżony wyrok i poprzedzający go wyrok Sądu
Okręgowego w Szczecinie z dnia 10 grudnia 2021 r., sygn. akt VI
U 720/19 i umarza postępowanie.**

UZASADNIENIE

Dyrektor Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie decyzjami z 25 maja 2017 r., z urzędu po otrzymaniu informacji Instytutu Pamięci Narodowej o przebiegu służby funkcjonariusza, ponownie ustalił W. S. od dnia 1 października 2017 r. wysokość emerytury na kwotę 1.716,81 zł i renty inwalidzkiej na kwotę 750 zł. Na skutek odwołania ubezpieczonego Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z 10 grudnia 2021 r. zmienił zaskarżone decyzje organu emerytalnego i przyznał W. S.

poczynając od dnia 1 października 2017 r. prawo do emerytury oraz renty inwalidzkiej obliczonych z pominięciem art. 15c ust. 1, 2, 3 oraz art. 22a ust. 1, 2, 3 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 1121; dalej jako ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy lub ustawa zaopatrzeniowa). Natomiast Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z 30 grudnia 2022 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego i oddalił odwołania W. S. od decyzji organu emerytalnego z 25 maja 2017 r.

W. S. zaskarżył powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną.

Pismem z 10 października 2024 r. Dyrektor Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie poinformował, że w dniu 3 października 2024 r., w związku z otrzymaniem prawomocnej decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 12 sierpnia 2024 r. wydanej w trybie art. 8a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, ponownie ustalił odwołującemu się wysokość obniżonych z urzędu od dnia 1 października 2017 r. świadczeń emerytalnego oraz rentowego z uwzględnieniem wszystkich przysługujących waloryzacji. Jednocześnie organ emerytalny wniósł o umorzenie postępowania w trybie art. 477¹³ § 1 k.p.c., gdyż żądanie odwołującego się dochodzone w niniejszym postępowaniu zostało w całości zaspokojone.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wydanie przez organ emerytalny decyzji w całości uwzględniającej żądanie odwołującego się, będące przedmiotem skargi kasacyjnej, uzasadnia uchylenie orzeczeń sądów obu instancji i umorzenie postępowania (art. 398¹⁹ w związku z art. 398²¹ w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 477¹³ i art. 355 § 1 k.p.c.).

Wprawdzie zgodnie z art. 477¹³ zdanie drugie k.p.c., zmiana lub wykonanie przez organ rentowy decyzji nie ma wpływu na bieg sprawy przez sądem ubezpieczeń społecznych, to sąd ten zobowiązany jest jednak umorzyć postępowanie w całości lub w części, jeżeli przed rozstrzygnięciem sprawy nastąpi wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony (art. 477¹³ zdanie pierwsze k.p.c.). Przyjmuje się (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2012 r., II UK 240/11, OSNP 2013 nr 7-8, poz. 98), że wskazany przepis stanowi samodzielną podstawę uchylenia lub zmiany decyzji na korzyść odwołującego się, obok przyczyn przewidzianych w art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 497). Jak stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 16 lipca 1998 r., II UKN 138/98 (OSNAPiUS 1999 nr 13, poz. 440), do umorzenia postępowania z omawianej przyczyny zobowiązany jest także sąd drugiej instancji. W przypadku tej sprawy Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok sądu drugiej instancji oraz poprzedzający go wyrok sądu pierwszej instancji i umorzył postępowanie w sprawie, stwierdzając, że „rozpoznanie kasacji stało się bezprzedmiotowe, (...) orzeczenia Sądów obu instancji, na podstawie art. 386 § 3 w związku z art. 355 § 1 k.p.c., podlegają uchyleniu a postępowanie zostaje umorzone”, na co pozwala odesłanie z art. 393¹⁹ k.p.c. w związku art. 386 § 3 w związku z art. 477¹³ k.p.c.

Z kolei z mocy art. 355 § 1 k.p.c. sąd umorzy postępowanie, jeżeli powód ze skutkiem prawnym cofnął pozew, strony zawarły ugodę lub została zatwierdzona uгода zawarta przed mediatorem albo z innych przyczyn wydanie wyroku stało się zbędne lub niedopuszczalne.

Umorzenie postępowania, niezależnie od tego, na jakim etapie zostało dokonane (w pierwszej czy w drugiej instancji albo w postępowaniu kasacyjnym), w zasadzie obejmuje całość postępowania w tym znaczeniu, że postępowanie kończy się bez merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Zdarza się jednak, że umorzenie postępowania odnosi się tylko do postępowania w danej instancji albo w tej fazie postępowania, w której doszło do umorzenia (art. 349 § 1 k.p.c.).

Z umorzeniem postępowania w instancji albo w fazie postępowania mamy do czynienia w przypadku umorzenia postępowania wywołanego wniesieniem środka

zaskarżenia wskutek cofnięcia tego środka (np. apelacji czy sprzeciwu od wyroku zaocznego). W tej sytuacji dochodzi do uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia, a w przypadku nadzwyczajnych środków zaskarżenia – zaskarżone orzeczenie zachowuje prawomocność. W innych przypadkach umorzeniu ulega całe postępowanie, a wyjątki wynikają z art. 182 k.p.c. (T. Ereciński [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 2, red. T. Ereciński, s. 668).

Przepisy dotyczące postępowania kasacyjnego regulują w sposób wyraźny jedynie przyczyny umorzenia przez Sąd Najwyższy całego postępowania w sprawie. Stanowi o tym art. 398¹⁹ k.p.c. stwierdzający, że jeżeli pozew uległ odrzuceniu albo istniała podstawa umorzenia postępowania, Sąd Najwyższy uchyla wydane w sprawie wyroki oraz odrzuca pozew lub umarza postępowanie. Taka sytuacja może mieć miejsce, jeżeli strony w toku postępowania kasacyjnego zawarły ugodę kończącą merytorycznie ich spór czy zapadła decyzja organu rentowego uwzględniająca żądanie odwołującego się. Wówczas, stosowanie do art. 355 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy nie umarza postępowania kasacyjnego, lecz uchyla wydane w sprawie wyroki i umarza całe postępowanie, gdyż wydanie wyroku stało się zbędne (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2016 r., V CSK 535/15, LEX nr 2072197).

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 września 2017 r., II UK 423/16 (LEX nr 2401070) zwrócił uwagę, że art. 477¹³ k.p.c., stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 355 § 1 k.p.c. w tym znaczeniu, że określa szczególne przesłanki umorzenia postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2011 r., III UK 196/10, OSNP 2012 nr 17-18, poz. 222 i postanowienie z dnia 25 lipca 2012 r., II UK 333/11, OSNP 2013 nr 13-14, poz. 164). Ten szczególny rodzaj ustania procesu właściwy jest postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których sąd nie rozstrzyga o żądaniu pozwu, lecz o zasadności odwołania przez badanie prawidłowości stanowiska organu rentowego zawartego w decyzji. W postępowaniu sądowym organ rentowy staje się stroną, której służy uprawnienie dysponowania procesem.

Jako strona bierna w procesie może uznać żądanie, z tym że wyłącznym sposobem wyrażenia takiej woli jest wydanie decyzji o treści odnoszącej się do żądania odwołania; jest to jedyny sposób wypowiedzi organu rentowego. Decyzja

wydana w toku sprawy może nie zaspokajać w całości żądania odwołania i może stać się - jak każda - przedmiotem odwołania wszczynającego inną sprawę, albo je zaspokajać w całości lub w części, a wtedy wywiera istotny wpływ na tok postępowania sądowego. Wydanie przez organ rentowy w toku sprawy tak ocenionej przez sąd decyzji skutkuje umorzeniem postępowania w odpowiednim zakresie. Odpowiednio, w przypadku wydania decyzji częściowo uwzględniającej żądania strony, postępowanie sądowe umarza się co do nieistniejącego przedmiotu odwołania, w pozostałym zaś zakresie sąd kontynuuje rozpoznawanie odwołania (por. także postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 marca 2012 r., II UK 314/11, LEX nr 121515; z dnia 25 stycznia 2012 r., II UK 228/11, LEX nr 121543; z dnia 25 lipca 2012 r., II UK 333/11, OSNP 2013 nr 13-14, poz. 164 i z dnia 5 maja 2000 r., II UKN 191/00, OSNAPiUS 2002 nr 4, poz. 96; przywołany wyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2011 r., III UK 196/10).

Zgodnie z art. 477¹³ § 1 k.p.c., zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji albo przez wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności zaskarżonego orzeczenia lub decyzji wydanej przez ten zespół, przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji lub orzeczenia uwzględniającego w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Poza tym zmiana lub wykonanie decyzji lub orzeczenia nie ma wpływu na bieg sprawy. Z jednolicie przyjętej w orzecznictwie Sądu Najwyższego wykładni tego przepisu wynika, że nie jest konieczna zmiana czy też uchylenie zaskarżonej decyzji, a więc innymi słowy wyeliminowanie jej z obrotu. Chodzi w nim o wydanie takiej decyzji, której skutkiem jest uwzględnienie w całości lub w części żądania strony objętego przedmiotem zaskarżonej decyzji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 maja 2000 r., II UKN 191/00, OSNAPiUS 2002 nr 4, poz. 96 oraz z dnia 16 lipca 1998 r., II UKN 138/98, OSNAPiUS 1999 nr 13, poz. 440; a także z dnia 6 października 2022 r., III USK 27/22, LEX nr 3508433; z dnia 14 grudnia 2022 r., III USK 30/22, LEX nr 3557784; z dnia 9 października 2022 r., III USK 31/22, LEX nr 3509796; z dnia 9 lutego 2023 r., III USK 104/22, LEX nr 3514753).

Przenosząc te uwagi na grunt niniejszej sprawy, dostrzec należy, że decyzje organu emerytalnego z 3 października 2024 r. uwzględniały żądania odwołującego

się w całości, tak co do wysokości emerytury z uwzględnieniem waloryzacji, jak i co do wysokości renty inwalidzkiej, to zaś stanowi podstawę do umorzenia postępowania wraz z uchyleniem wyroków Sądów obu instancji.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[SOP]

r.g.